

MỘT VÀI SUY NGHĨ TRONG ĐỔI MỚI KIỂM TRA ĐÁNH GIÁ THEO HƯỚNG TIẾP CẬN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC

ThS. Bùi Thị Mai Lan

Khoa Nhạc - học

Mở đầu

Một trong những nhiệm vụ trọng tâm của Nghị quyết số 29-NĐ/TW8 về đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục đào tạo là “ *Đổi mới hình thức, phương pháp thi, kiểm tra và đánh giá kết quả giáo dục và đào tạo*”. Trong xu thế chuyển đổi đó, việc đổi mới dạy học và học theo hướng phát triển phẩm chất, năng lực người học đang được Nhà trường trú trọng và quan tâm

Cùng với sự phát triển như vũ bão của khoa học công nghệ, với sự ảnh hưởng bởi sự tác động của toàn cầu hóa trên hầu hết các quốc gia trên thế giới, cùng với sự phát triển mạnh mẽ về kinh tế trong tiến trình toàn cầu hóa, nền giáo dục nước ta cũng được phát triển mạnh mẽ với mục đích tạo ra những con người mới đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của xã hội. Để tạo ra được những sản phẩm đủ tài, đủ đức, đủ trình độ phục vụ nhu cầu xã hội thì việc đổi mới phương pháp dạy và học, đổi mới cách thức kiểm tra, đánh giá sinh viên nhằm phát huy được khả năng, năng lực thực sự, tạo ra cho sinh viên niềm tin, sự tự tin trong quá trình tiếp nhận tri thức là điều vô cùng cần thiết, nhất là trong giai đoạn hiện nay.

1. Vai trò của kiểm tra, đánh giá kết quả người học

Có thể nói mỗi con người khi sinh ra đều mang trong mình những bản năng – năng khiếu nhất định, tuy nhiên những bản năng, năng khiếu đó được phát huy như thế nào còn phụ thuộc nhiều vào môi trường, rèn luyện, học tập. Trong tổng hòa các mối quan hệ trong xã hội đều ảnh hưởng đến sự phát triển năng khiếu, sự hiểu biết, tính năng động, sáng tạo của con người thì nhà trường cũng có một sự ảnh hưởng không nhỏ đến sự phát triển năng lực của sinh viên. Tất cả những điều đó làm cho tất cả các nhà giáo dục đều phải hết sức quan tâm và tìm ra những phương pháp, biện pháp hiệu quả nhằm phát huy được năng lực của sinh viên, giúp sinh viên hoạt động năng động, sáng tạo hơn trong lĩnh vực của mình.

Để thay đổi phương pháp kiểm tra, đánh giá theo hướng tiếp cận năng lực của sinh viên, chắc chắn sẽ phải thay đổi phương pháp dạy và học của giảng viên và sinh viên với các tiêu chí của loại hình đánh giá mới, làm được điều đó thì quá trình dạy học sẽ trở nên tích cực hơn rất nhiều, việc nhìn nhận sinh viên trong vai trò kiểm tra và đánh giá của giảng viên cũng rõ ràng, cụ thể hơn đồng thời nó cũng thúc đẩy sự đổi mới trong quá trình dạy và học. Một hình thức đánh giá không phù hợp,

hay sai lệnh sẽ có ảnh hưởng xấu đến niềm tin của sinh viên đối với giảng viên và Nhà trường. Nếu chọn phương pháp đánh giá không phù hợp là đương nhiên thừa nhận sự tồn tại của hoạt động dạy và học truyền thống. Điều đó là không phù hợp trong giai đoạn phát triển của đất nước, và của xu thế phát triển nền giáo dục nước ta cũng như những thay đổi trong giáo dục của Nhà trường hiện nay.

Lựa chọn một phương pháp kiểm tra, đánh giá chính xác sẽ giúp sinh viên phát huy được năng lực, sự sáng tạo của bản thân trong học tập, tạo hưng phấn để các em tự giác, tu dưỡng, phấn đấu là việc làm vô cùng cần thiết của mỗi giảng viên. Đối với sinh viên Âm nhạc trong Khoa nhạc – Hòa các em hoạt động ở lĩnh vực bề nổi, cho nên việc nhìn nhận một sinh viên có khả năng, có năng lực trong ca hát không là điều quá khó đối với mỗi giảng viên, tuy nhiên làm thế nào để thúc đẩy các em phát triển năng lực, phát triển khả năng tư duy, sáng tạo trong học tập vẫn là điều mà chúng tôi băn khoăn, và luôn luôn đặt câu hỏi. Phải làm thế nào? Làm những gì? Tại sao?... Để sinh viên có thể phát huy tối đa khả năng của mình trong học tập, tu dưỡng. Đó cũng là vấn đề được mọi giáo viên trong trường nói chung và giáo viên giảng dạy Âm nhạc nói riêng quan tâm.

Để có sự nhìn nhận một cách khách quan về năng lực của sinh viên thì việc đánh giá của giảng viên đóng vai trò quan trọng, bởi ở đây người giảng viên sẽ phải đánh giá sinh viên theo hướng vận dụng được những kiến thức trên lớp vào việc giải quyết những vấn đề mang tính thực tiễn trong cuộc sống. Theo quan điểm phát triển năng lực, việc đánh giá kết quả học tập không lấy việc kiểm tra khả năng tái hiện kiến thức đã học làm trung tâm của việc đánh giá. Đánh giá kết quả học tập theo năng lực chú trọng khả năng vận dụng sáng tạo tri thức trong những tình huống ứng dụng khác nhau. Đánh giá kết quả học tập với các môn học và hoạt động giáo dục ở mỗi lớp và sau cấp học là biện pháp chủ yếu nhằm xác định mức độ thực hiện mục tiêu dạy học, có vai trò quan trọng trong việc cải thiện kết quả học tập của sinh viên. *Hay nói cách khác, đánh giá theo năng lực là đánh giá kiến thức, kĩ năng và thái độ trong bối cảnh có ý nghĩa* (leen pil, 2011)

Để có những đánh giá chính xác về năng lực của sinh viên theo tôi chúng ta phải có tiêu chí đó là tiêu chí về kiến thức, kĩ năng, thái độ mà sinh viên cần đạt được.

Phải có sự phối hợp giữa đánh giá thường xuyên và đánh giá định kì, giữa đánh giá của giảng viên và việc tự đánh giá của sinh viên, đánh giá của Nhà trường và đánh giá của cộng đồng

Việc đánh giá phải được thực hiện một cách công bằng, khách quan, trung thực, có khả năng phân loại để giúp giảng viên và sinh viên điều chỉnh kịp thời việc dạy và học

Trong quá trình đánh giá thành tích học tập của sinh viên không chỉ đánh giá kết quả mà chú ý cả đến quá trình học tập của sinh viên. Đánh giá thành tích học tập theo quan điểm phát triển năng lực không giới hạn vào khả năng tái hiện tri thức mà chú trọng cả việc giải quyết các nhiệm vụ phức hợp

Chúng ta cần sử dụng phối hợp các hình thức, phương pháp kiểm tra, đánh giá khác nhau. Kết hợp giữa kiểm tra miệng, kiểm tra viết và bài tập thực hành. Và theo tôi phải có sự định hướng đối với việc ra đề trắc nghiệm cho sinh viên. Trên thực tế, Nhà trường cũng đã có những hướng dẫn việc ra đề thi trắc nghiệm đối với từng môn học, đó là việc làm rất cần thiết trong giai đoạn hiện nay. Qua đó tạo được sự đa dạng trong cách kiểm tra, đánh giá cũng như có được sự đánh giá chính xác hơn đối với sinh viên trong quá trình học tập và rèn luyện, đáp ứng được yêu cầu ngày càng cao của sự nghiệp giáo dục cũng như đáp ứng được mục tiêu cần đạt được của việc xây dựng chuẩn đầu ra.

2. Các hình thức cải tiến phương pháp kiểm tra đánh giá người học hiện nay của trường Đại học Hùng Vương.

Trường Đại học Hùng Vương là trường Đại học công lập, đa ngành, đa cấp đầu tiên trên quê hương đất Tổ. Có nhiệm vụ đào tạo nguồn nhân lực cho tỉnh Phú Thọ và các tỉnh lân cận, một trung tâm nghiên cứu và chuyển giao công nghệ phục vụ cho sự phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh và khu vực. Nhìn lại chặng đường từ khi thành lập trường Đại học đến nay Nhà trường luôn vận động và phát triển không ngừng. Bước phát triển lớn được đánh một dấu mốc quan trọng trong việc trú trọng đến phát triển khả năng tư duy, sáng tạo của sinh viên đó là việc chuyển đổi đào tạo từ niên chế sang đào tạo theo học chế tín chỉ (Năm học 2009 -2010). Có thể nói đây chính là bước khởi đầu quan trọng nhằm thúc đẩy việc tư duy trong học tập của cả giảng viên và sinh viên trong toàn trường, nó được thể hiện qua việc giảng dạy của mỗi giảng viên cũng được thay đổi dần theo hướng phát huy năng lực tự học của sinh viên và qua đó vai trò sinh viên được chú trọng nhiều hơn. Việc đánh giá của sinh viên ngày một rõ ràng hơn thông qua việc Nhà trường luôn luôn trú trọng cải tiến phương pháp kiểm tra, đánh giá trong sinh viên. Ngân hàng đề thi hàng năm đều được bổ sung và chỉnh sửa để đáp ứng khối lượng kiến thức một cách đầy đủ, việc cải tiến phương pháp, cách thức ra đề theo hướng phát triển được tư duy, năng lực của sinh viên với những cải tiến phù hợp, đáp ứng được yêu cầu giáo dục với sự

phong phú của ngân hàng đề thi bao gồm: Hình thức thi thực hành, Tự luận, trắc nghiệm... Các câu hỏi trong mỗi bộ đề luôn luôn chú trọng tới việc phát triển năng lực, tư duy sáng tạo trong học tập, cách nhìn nhận vấn đề một cách khách quan, thể hiện được năng lực trong cuộc sống của sinh viên trong tư duy, óc sáng tạo để từ đó chúng ta có được các sản phẩm khi ra trường đáp ứng được các yêu cầu mới của giáo dục, và đặc biệt là đáp ứng được các mục tiêu chuẩn đầu ra mà nhà trường xây dựng. Tạo được uy tín đối với các cơ quan, đơn vị bạn cũng như trong khu vực.

Để có thể tiếp cận được năng lực người học đòi hỏi giảng viên phải cố gắng trong chú trọng vào việc để người học tham gia vào bài giảng một cách chủ động chứ không phải thụ động nắm bắt tri thức của giảng viên. Trong mỗi bài học có sự trao đổi giữa thầy và trò, sinh viên không chỉ nghe đánh giá của giảng viên mà còn được tự đánh giá mình, việc đánh giá sinh viên được diễn ra trong suốt quá trình học tập chứ không phải trong ngày một, ngày hai. Trong quá trình lên lớp sinh viên được thể hiện, được tạo điều kiện để phát huy năng lực, óc sáng tạo trong từng bài học, được làm việc tích cực theo nhóm, các nhân.... Nhằm thúc đẩy quá trình tư duy, khả năng phán đoán, óc sáng tạo để giải quyết vấn đề một cách nhanh chóng. Trong quá trình học tập luôn giúp sinh viên phát huy khả năng tự đánh giá, tự tìm ra lỗi để điều chỉnh kịp thời. Bởi lẽ chúng ta đều hiểu rằng muốn phát huy được năng lực thực sự của sinh viên chúng ta phải giúp các em được thể hiện mình, tạo cơ hội để các em giải quyết các vấn đề đặt ra, cách giải quyết tình huống trong từng bối cảnh cụ thể, và trong quá trình đó sinh viên vừa phải vận dụng các kiến thức, kỹ năng được học trong Nhà trường, vừa phải vận dụng những kiến thức từ thực tiễn cuộc sống cũng như những trải nghiệm của bản thân từ cuộc sống..

Thiết nghĩ muốn năng lực của sinh viên được phát triển, ngày càng nâng cao thì việc đổi mới nội dung, phương pháp sẽ đáp ứng được điều đó. Bởi lẽ nội dung giáo dục là tri thức được cung cấp cho người học trong quá trình giáo dục. Nó bao gồm hệ thống kiến thức, kỹ năng, kỹ xảo, hệ thống kinh nghiệm hoạt động sáng tạo, những hành vi, thái độ. Một nội dung giáo dục đảm bảo tính chất cơ bản là tính khoa học, tính xã hội, tính nhân cách, tính phù hợp, tính định hướng, tính lao động, hướng nghiệp...Chất lượng giáo dục chỉ có được với đội ngũ cán bộ giảng dạy thực sự có hiệu lực và phát triển giáo dục đào tạo cùng tiến bộ của công nghệ thông tin.

Nắm được những yêu cầu về công tác giảng dạy của giảng viên trong thời đại mới, đào tạo ra những con người có thể làm chủ bản thân, có ích cho xã hội, thực hiện được những yêu cầu cao của sự nghiệp giáo dục. Hàng năm Nhà trường luôn luôn chú trọng đến thay đổi phương pháp dạy học, luôn khuyến khích sự đổi mới

trong từng bài dạy của giảng viên. Bởi lẽ, cải tiến, đổi mới phương pháp giảng dạy góp phần tích cực quan trọng trong đổi mới nội dung giảng dạy, đổi mới chất lượng đào tạo nguồn nhân lực cho xã hội trong thời kì mới. Vì thế trong mỗi bài giảng của mình mỗi giảng viên luôn trú trọng tới giảng dạy cho sinh viên phương pháp tự học, tự phát hiện, tự giải quyết vấn đề, phát huy cao độ tính tích cực chủ động, sáng tạo của sinh viên

Công tác kiểm tra, đánh giá là một khâu quan trọng trong quá trình dạy học, đánh giá đúng góp phần thúc đẩy động cơ học tập của người học vì vậy làm sao cho kiểm tra đánh giá phải mang tính khách quan nhất. Việc đánh giá sẽ chỉ thành công khi chúng ta thực sự coi trọng chất lượng của người học, sự nỗ lực của người thầy, kết hợp với việc thay đổi cách thức, phương pháp đánh giá hàng năm bằng việc xây dựng ngân hàng đề thi đa dạng, phong phú như: Thực hành, tự luận, trắc nghiệm.....Để đảm bảo việc phát huy cao độ vai trò của sinh viên, và sinh viên được thể hiện, được phát triển năng lực của bản thân. Nếu kiểm tra, đánh giá được tiến hành một cách công phu sẽ cung cấp cho giảng viên không chỉ những thông tin về trình độ mà còn tạo điều kiện cho giảng viên nắm được những sinh viên có tiến bộ rõ rệt hay những sinh viên đột ngột sút kém để động viên giúp đỡ hay có những điều chỉnh phù hợp. Kiểm tra đánh giá giữ một vai trò rất quan trọng và quyết định đối với chất lượng đào tạo.

3. Những khó khăn trong công tác kiểm tra, đánh giá kết quả người học

Chúng ta đều biết việc kiểm tra đánh giá sinh viên sẽ cung cấp cho giảng viên những thông tin “ liên hệ ngược ngoài” giúp cho giảng viên điều chỉnh hoạt động dạy. Kiểm tra, đánh giá kết hợp với theo dõi thường xuyên, tạo điều kiện cho giảng viên nắm được một cách cụ thể và khá chính xác năng lực và trình độ của mỗi sinh viên trong lớp và từ đó sẽ có những biện pháp giúp đỡ riêng, thích hợp, qua đó góp phần nâng cao chất lượng học tập của mỗi sinh viên trong lớp. Tuy vậy trong quá trình thay đổi phương pháp dạy học, thay đổi trong công tác kiểm tra, đánh giá kết quả người học. Chúng tôi nhận thấy vẫn còn một số khó khăn như:

3.1. Đối với sinh viên.

Một thực tế cho thấy trong quá trình giảng dạy, năng lực tiếp nhận bài học ngay trên lớp của sinh viên chưa thực sự tốt, số sinh viên dành thời gian tự học, tự nghiên cứu bài học còn thiếu tự giác, các em chủ yếu học theo hình thức chống chế. Hôm sau lên lớp thì hôm này ở nhà mới xem qua bài một chút. Việc đọc tài liệu, sưu tầm tài liệu đáp ứng với yêu cầu bài học của sinh viên còn nhiều hạn chế, thiếu tự giác. Kể cả những bài tập giảng viên cho về nhà nghiên cứu sinh viên cũng

không làm hoặc có làm thì cũng chỉ mang tính chống chế, ít thấy sinh viên lên thư viện tìm đọc tài liệu, hay lên internet nghe, đọc những vấn đề liên quan đến chuyên môn, khả năng làm việc độc lập, tự học, tư duy sáng tạo và tự nghiên cứu của sinh viên cũng còn khiêm tốn, một vài sinh viên còn không tự tin về khả năng tự học của mình, không có khả năng tự nghiên cứu, việc tìm đọc tài liệu, phát hiện các vấn đề hay suy nghĩ để tìm ra các biện pháp học tập phù hợp nâng cao kết quả học tập của sinh viên cũng là việc làm khó khăn đối với sinh viên.

3.2. Khó khăn từ phía giảng viên

Khi tiếp cận bất kì một vấn đề mới nào đều đòi hỏi phải có thời gian để mỗi giảng viên làm quen và thực hiện, trong bối cảnh giáo dục luôn luôn đòi hỏi sự đổi mới buộc mỗi giảng viên phải vận động không ngừng nghỉ. Mặc dầu vậy chúng ta vẫn chưa thể đáp ứng được tất cả các yêu cầu của đổi mới. Việc chuyển từ đào tạo niên chế sang đào tạo theo hệ thống tín chỉ đã là một công việc hết sức khó khăn và mất nhiều thời gian để có thể làm việc được một cách hiệu quả. Giảng viên trong trường hầu hết đều là giảng viên trẻ, nhiệt tình năng động trong công việc, tuy nhiên trong quá trình giảng dạy vẫn còn nhiều khó khăn, bỡ ngỡ, còn nhiều vấn đề cần phải khắc phục. Từ trước đến nay chúng ta giảng dạy gần như theo hướng truyền đạt lại kiến thức của thầy và nay là lấy học trò làm vị trí trung tâm...Hiện nay chúng ta lại tiếp tục đổi mới giảng dạy trên cơ sở tiếp cận năng lực người học.. Đây sẽ là vấn đề được nhiều người quan tâm, tuy nhiên để làm được đòi hỏi sự nỗ lực rất lớn của mỗi giảng viên trong quá trình giảng dạy, việc thay đổi kết cấu một giờ dạy để làm sao phát huy được năng lực của sinh viên sẽ là vấn đề mà chúng ta cần suy nghĩ, bàn luận và nó cũng đặt ra những yêu cầu mới cho mỗi giảng viên khi đứng lớp để tạo ra được những sản phẩm thực sự có chất lượng, có năng lực phục vụ xã hội trong thời đại mới..

3.3. Khó khăn từ phía nhà trường

Việc đổi mới cần rất nhiều sự quan tâm của mọi giảng viên trong trường. Ban lãnh đạo Nhà trường luôn tạo mọi điều kiện tốt nhất để mỗi giảng viên được tham gia các lớp học tập huấn, các khóa đào tạo ngắn hạn, dài hạn hay mời những giáo sư giỏi bàn luận về các vấn đề liên quan đến đổi mới giảng dạy trong giai đoạn hiện nay. Tuy nhiên một thực tế cho thấy những khó khăn mà chúng ta đang gặp phải hiện nay đó là: Số sinh viên thi vào hiện nay đang giảm dần, có một số ngành không đủ chỉ tiêu với số lượng quá ít... Và vì thế việc tiếp nhận sinh viên vào trường ít có cơ hội để chúng ta chọn lựa. Điều đó dẫn đến một thực tế sinh viên của chúng ta sẽ khó khăn trong tiếp thu bài học cũng như là tiếp cận với những thay đổi mới trong

giáo dục. Và điều đó tất nhiên cũng sẽ là thách thức, đặt ra khó khăn cho phía Nhà trường cũng như mỗi giảng viên trong việc nâng cao chất lượng giáo dục, cũng như việc giảng dạy theo hướng tiếp cận năng lực của sinh viên.

4.Một vài ý kiến đề xuất

Để ngày càng nâng cao hiệu quả và chất lượng giảng dạy, rất cần sự quan tâm đồng bộ của các cấp Lãnh đạo. Sự phối hợp nhịp nhàng giữa Nhà trường với các khoa. Tạo điều kiện để giảng viên có thời gian học tập, tập huấn, làm quen...

Việc mua sắm trang thiết bị phục vụ công tác giảng dạy cũng là yêu cầu rất bức thiết trong giai đoạn hiện nay để các giảng viên có điều kiện giảng dạy trong môi trường đầy đủ các trang thiết bị phục vụ công tác dạy.

Thăm quan, học hỏi các mô hình đổi mới của các đơn vị bạn cả trong và ngoài nước cũng là những điều kiện để mỗi giảng viên được tiếp xúc, được học hỏi những điều mới mẻ từ nhiều môi trường khác nhau để đúc rút cho mình những kinh nghiệm cá nhân, và ngày càng nâng cao năng lực của bản thân cũng là vấn đề mà mỗi giảng viên quan tâm.

Nhà trường cần tạo điều kiện để các giảng viên học tập nâng cao trình độ đáp ứng yêu cầu giáo dục ngày càng cao về giáo dục trong giai đoạn hiện nay.

Kết luận

Nằm trong bối cảnh hội nhập toàn cầu trong giai đoạn hiện nay.Việt Nam đang trong quá trình chuyển tiếp sang nền kinh tế tri thức. Vì thế, vai trò của các trường đại học nói chung và trường Đại học Hùng Vương nói riêng lại càng trở nên quan trọng hơn bao giờ hết. Một trong những thách thức chúng ta phải đối mặt là làm thế nào để tạo ra được một đội ngũ lao động đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của xã hội. Để làm được điều đó chúng ta cần phải có phương pháp, phương hướng cụ thể, toàn diện để giúp cho sinh viên có thể chủ động tiếp thu bài học cũng như là có những trải nghiệm thú vị thông qua việc thiết kế, tổ chức môn học của giảng viên. Để có thể tiếp cận và phát huy năng lực người học đòi hỏi mỗi giảng viên phải không ngừng học hỏi, sáng tạo, nâng cao năng lực nghề nghiệp, năng lực chuyên môn để từ đó truyền đạt được những kiến thức mới, kỹ năng mới cho sinh viên.